

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjenišтво Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati lanko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 60.— K
pol leta . . . 30.— „
četrt leta . . . 15.— „
posamezna številka po K 1-20.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin.
„ „ „ dvakrat . . . 80 „
„ „ „ trikrat . . . 50 „
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 40 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišťa UJU ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t.j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklama tje so proste poštnine.

RUDOLF DOSTAL:

Naše Udruženje.

Misli in smernice ob novem letu.

Krasni so bili beograjski kongresni dnevi in ostanejo nam v spominu. Prvič v zgodovini jugoslovanskega naroda zbralo se je učiteljstvo v tako obilem številu, da javno dokumentira svojo stanovsko zavest, da javno izpriča svojo narodno in državno edinost. Slovenski učitelji smo se družili s srbskimi in hrvatskimi tovariši, stiskali smo si roke s kolegi iz kršne Dalmacije in Črne gore, čuli smo divno govorico hercegovaško, spoznavali brate iz Vojvodine in Bosne, vse tisoče pa nas je navdajala zavest, da od njihala nas jedna mati.

Tako smo v onih zgodovinskih dnevih po mnogih prilikah in neprilikah položili temelji našemu stanovskemu udruženju. Sadoji našega takratnega snovanja in dela so se pokazali v sledečih mesecih. Širom države se je pričelo takoi z ožjo in širšo stanovsko organizacijo. Presnavljale so se stare organizacije, urekrojevale se na podlagi novih razmer in pravil, osnovala se tudi nove. Čuli smo glasove iz Šrema in Banata ustanovilo se je poverjenišтво za Dalmacijo, zganili so se vrli Bosanci, in Hrvatska? Tudi o njej smo trdno verjeli, da stari duh Trstenjakov še živi in gotovo premaga vse separatistične tendence, ki bi se utegnile porajati.

Trdno in solidno je postavljen temelj našemu stanovskemu udruženju in kdor je dobre volje in komur je mar državno in stanovsko edinstvo, bo sodeloval kljub vsem mnogobrojnim in različnim strankarskim in polit. naziranjem in razlikam. V tem, da smo vsi stanovski tovariši pripadniki enega in istega naroda, da stremimo vsi za enotnim narodnim šolstvom na eni in isti kulturni podlagi za našo skupno državno bodočnost, v tem vidim dovolj garancije, da lahko skupno sodelujemo v enotni državni stanovski organizaciji.

Predvsem treba, da se medsebojno dobro spoznavamo. Naiboliši so si oni prijatelji ki poznajo eden drugega v dno

duše ki ne poznajo samo medsebojnih vrlin, ampak vidijo tudi medsebojne napake in si jih odpuščajo. Vse razumeti in vse odpustiti. Da, razumeti se moramo. Ne samo po jeziku, tudi s srcem in z razumom. Iskati moramo vedno in vedno stikov ki nas družijo, odstranjevati pa vse ovire, ki bi nas utegnile razdvajati. Svobodno in prosto smo stobili pod eno državno streho, končni smoter naših davnih sanj, ki so se uresničile nam vsem v radost in spas.

Ker pa smo se sešli tako nenadoma pod eno streho, se moramo predvsem spoznavati. Pronikniti moramo v bistvo, običaje, kretanje vsega naroda vseh pokrajin naše države. Naša država! Da-li jo poznamo? Ne še. Prevozili smo jo lep kos na potu na kongres, občudovali lepoto in bogastvo prostranih pokrajin, toda naroda tamošnjega nismo spoznavali. V to svrhu treba ožje, podrobnejše spoznavanja, v to treba študijskih potovanj.

In tega dela nai se zavzame za naš slovenski del naša Slovenska Šolska Matica. Že pred svetovno vojno je bil to njen načrt, ki ga je zasnoval pokojni Schreiner. Na naslednikih je, da se ta misel uresniči. Bosna Hercegovina, Dalmacija, Vojvodina, notranost Srbije, Hrvatska, Macedonia itd. so nam vsem po svojem zemljepisnem in narodopisnem položaju po veliki večini — tuje dežele. In dokler jih ne spoznavamo več ali manj osebno, ostanejo si tudi njeni prebivalci — tuji. Če pa je tega spoznavanja komu treba, je tega gotovo treba predvsem nam vzgojiteljem naroda. Pristojna ministrstva pa morajo iti v tem oziru na roko in s čim naširšimi udobnostmi omogočiti uresničenie te misli.

Iščino še drugih brvi in mostov, ki nas privedejo do edinosti in enotnosti. Že lansko leto so se vršili visokošolski pedagoški tečaji v Zagrebu in v Novem Sadu in so po dospelih poročilih izbornou uspeli. Žal, smo bili pri nas premalo informirani, zato tudi ni bilo z naše strani udeležbe. Treba pa bo za bodočnost posvetiti takim tečajem več pažnje.

Ko sem bil v oktobru 1919 v Beogradu na pripravilni seji za našo enotno stanovsko organizacijo, sem stavil pri tej priliki predlog za združenje vseh obstoječih pedagoških listov v eno skupno pedagoško revijo, ki bi bila lahko v vsakem oziru vzorna. Srbski tovariši so takrat navdušeno pozdravili to misel. Sedaj bi bil pa čas, da se udeistvi, kar bi mnogo pripomoglo k medsebojnemu spoznavanju.

Ko se ustanovi višja pedagoška šola v Ljubljani, nai nikar ne bo tako mišljeno, da bi sedaj naši ljudje ne smeli v Zagreb in Beograd. Nasprotno! Vrši nai se medsebojno izmenjavanje: Srbi in Hrvati nai pridejo na naše zavode. Slovenci pa v Zagreb in Beograd, kar se že tudi vrši. Pri tej priliki bi samo pripomnil, da bi morala stati uredba teh zavodov na širši znanstveni podlagi, ne bi smela pa biti to nekaka tovarna za nadzornike in učiteljske profesorje kot to določa ministrska naredba.

Pred nami je še novi šolski zakon in pragmatika! In tu bo treba največje pažnje, da dobimo res moderen šolski zakon ki bo ustrezal novim razmeram. Isto velja glede pragmatike. Stojte takrat krepko na braniku, zlasti vi tovariši spodaj v centrali!

MIMI GRČARJEVA:

Gospodinjski in vzgojeslovni tečaji in njih potreba.

(Referat na zborovanju tržiškega krožka »Pedagoškega društva v Krškem« — v St. Janžu dne 18. novembra 1920.)

Med odmorom motrim otroke in opazujem, kako jim tekne mala lučina po dnevem duševnem delu. Gledam jih, kakšni so molji ubogi malčki. Nekateri so snažni, umiti, dobro opravljeni, drugim se čita z obraza revščina, drugim zopet zanikrnost. Odkar sem žena in mati, imam vse drugo srce za izročene mi otroke. Otroci so, majhni, nedolžni, večina kot vosek volni, vzrejemljivi za vse dobro in lepo. Eni oblaženi od rojstva s čednostmi, dru-

gi žalibog tudi s prirojenimi slabostmi, a otroci so.

Po otrocih sodiš starše, predvsem mater. Mati, to je bitie, od čegar je odvisno toliko sreče, a tudi toliko gorja. In kakšne so, in kakšne nai bi bile naše matere? V knjiži: »Mehr Freude«, sem čitala stavek: »Weil Gott nicht überall reine Engel senden konnte, stellte er an ihre Stelle eine Mutter«. Torej, mati nai bo angel, vidna namestnica njegova na zemlji. In, temeljna vzgoja teh angelov je, draži kolegi in kolegine v naših rokah. V naših deklic dušo in srce moramo že v prvih letih šolske dobe vsejati semena dobrih lastnosti, da bo ob nadaljnjem negovanju pognalo globoke, neusahljive korenine, da bo z njimi prepleteno vse bitie, da bo kremenit, neomajen njih značaj njih nežnost in blagodušnost. Žena brez srca je kakor roža brez vonja, dan brez solnca.

Cili žene ie, postati gospodinja in mati. Ta dva smotra morata urejati vzgojo naših deklet.

Gospodinja — družica moževa. Kaj zahteva naobrazba žene kot take? Kar ie mož, to nai bo žena. Doba, ko ie bila ona ie sužnja moževa, ie že zdavnaj minula. — Istovredna z njim nai mu stopa skozi življenje ob strani kot njegova namestnica in pomočnica. Pa, naohrazbi — moževa in ženina — nai bosta različni? Če nai ie žena istovredna z možem, mora znati isto kot on. Če ie mož živinoretec, mora imeti tudi ona jasne pojme o živinoreci, ie tako lahko delata skupno za svojo blaginjo in procvit svojega gospodarstva. V naših vinorodnih krajih mora biti mož dober vinogradnik in kletar. In žena, nai o tem ničesar ne ve? Če mož omaga, nai bo li ona odvisna od dobre volje sorodnikov in sosedov? Sama vaieti v roke, pogum v srce, krepke misli in dobro voljo, pa bo lahko vozila kot stara Kastelka s Kastelčevine v »Gadiem gnezdu«.

V Heinzevi zbirki zakonov in ukazov ie na str. 155 § 79, omenjen tudi gospodinjiski pouk. Toda do zadnjega desetletja se to na naših šolah ni upoštevalo. Pomankljivost naobrazbe naših kmečkih go-

in elegantni nastop, njegov temperamentni nastop kot govornik, vse, vse ostane nam v trinem spominu. Kako srebrnočist ie bil odmev njegovih srčnih strun! Kako želino smo se zbirali krog nje! Kako živo se spominjamo prekrasnih uric, ki smo jih preživljali v njegovi prijateljski družbi.

Nežno so bile ubrane njegove srčne strune. Britke prevare, krivice so globoko rezale v njegovo čuteče srce. A molče ie nosil bol in ni klonil glave. Proti protivniku ie bil odločen, a plemenit. Le redko se ie pripetilo, da ie kateremu izmed svojih ožjih prijateljev razkrival svoje srčne rane. Kadar mu ie na postalo srce težje in težje našlo ie uteho pri nežnem bitju, ki ie njegovo srce najbolj poznalo, ki ie najbolj občustvovalo z njim: pri svoji tihi, mirni, visoko izobraženi življenjski spremeljalci, pri svoji dobri sorodni. V njeni družbi in v krogu svojih ljubljenih otrok in vnučkov se ie njegovo razburkano srce zopet umirilo.

Nedavno ie na legla težka bol na njegovo rahločutno dušo. Debele solze so se mu neprestano udirale po obledelem obrazu. Tudi pri svoji ljubljeni rodbini ni našel več tolažbe. Poslali so ga v zavetišče v Lassnitzhöhe, kjer ie kmalu — mir dobil.

LISTEK

FR. BRINAR:

† Armin Gradišnik.

Naš Armin ie mrtev! Ta pretresljiva novica, ki so jo prinesli noveletni listi, gre od ust do ust. Preminul ie naš ljubienec, ta markantna osebnost naš zasluzni organizator in voditelj, eden izmed naših idealnejših učiteljev, zlata tovariška duša, častni član Celiskega učiteljskega društva in častni član vseslovenske učiteljske organizacije.

Rodom Vrančan se ie izšolal v Ljubljani. Služil ie kot podučitelj skozi sedem let v Senožečah. Od tam se ie preselil kot podučitelj v Hrastnik, kjer se ie poročil s svojo izvoljenko učitelico, roj. Drenikovo. Ko ie bila l. 1898, po smrti Lopanovi na celjski okoliški šoli razpisana nadučiteljska služba, ie bilo to mesto podeljeno Gradišniku kot naivrednejšemu. Tu ie potem deloval kot uzoren učitelj ter kot najboljši nad vse priljubljeni voditelj do prerane svoje smrti.

V pretečenem poletju, o priliki veličastnega slavlja petdesetletnice Celiskega učiteljskega društva, čegar spreten krmi-

lar ie bil celo desetletje, nas ie s tipično svojo ognievitostjo bodril k idealnemu smotrenemu delovanju. Nismo slutili, da nam ie takrat pel svojo labudjo pesem, da nam ie poslednjič zaklical svoj priljubljeni »sursum corda!«

Zaslouelo ie njegovo ime med slovenskim učiteljstvom in po vsej slovenski javnosti, ko ie v velikononočnih počitnicah leta 1889, kot predsednik osnovnega odbora za »Zavezo slovenskih učiteljskih društev« po srečno premaganih ovirah prinesel v Ljubljano »od vlade potrjena pravila, ki so bila pri ustanovnem delegatskem zborovanju po njegovem navdušujočem uvodnem govoru sprejeta. Tako ie postal pokojni Armin oče naše vseslovenske učiteljske organizacije, prvi Zdržene Slovenije.

Neustrašen ie bil ta njegov nastop: a v časih, ko se ie pri vladajočem političkem sistemu, ko se ie smotreno stavilo stebre za »most do Adrije«, ie bil njegov nastop tudi — smel. Posledice niso izostale: osumljen ie bil panslavizma, orožniki so stikali po njegovih papirih. Ni se ustrašil germanofilskega vetra stal ie trdno kakor skala in to mu ie pomagalo. Videč, da ga ne preukrenejo niti za las, so ga od slei pustili v miru.

Od leta 1900. do 1910. ie nepretrgoma predsedoval Celiskemu učiteljskemu društvu. Povzdignil ie društvo na višek. Več let ie bil tudi od učiteljstva izvoljeni član okrajnega šolskega sveta celiskega, dokler ni, žal predčasno odložil tega mandata.

V učiteljski organizaciji bivše Štajerske ie zastopal slovensko učiteljstvo pri »Lehrerbundu« v Gradcu. Niso nas ljubili nemški tovariši, toda rešpektirali so nas morali. V to jih ie največ prisilil Arminov markantni in imponirajoči nastop.

Obilica članov ie izšla iz njegovega spretnega peresa v raznih listih, posebno v »Popotniku« in »Učit. Tovarišu«. Njegovi članki, odgovarjajo njegovi osebnosti: vse fino izklesano in polno idealnega navdušenja.

Svoje prve službe v Senožečah se ie rad spominjal. Tam se ie seznanil tudi z mnogimi primorskimi tovariši, ki so mu bili pozneje pri ustanavljanju »Zaveze« velika opora. Tam ie občeval s tridimi kraškimi »grčami«. Nedvomno ie ta prva njegova služba vplivala na njegov značaj. Njegova sicer mehka štajerska nray se ie prepočila s kraško kremenitostjo. Njegova prikupljiva vnianost, krasna dolga brada in prieten nasmehljai na ustih, njegov fini

spodini je nabreči izprevidelo učiteljstvo in hotelo priti v okoli temu perečemu vprašanju. Med temi je bilo učiteljstvo krškega okraja eno prvih. Po iniciativi našega nadzornika so se sestavili podrobni učni načrti, na podlagi katerih naj bi se preosnovala naše ponavljalne šole v kmetijsko-nadaljevalne in gospodinjske tečaje.

Ko je že učiteljstvo dovršilo delo, došel je glas o našem delu tudi do ušes višjih gospodov. Njih brihtne glave so prišle na misel, da bi se bilo dobro okoristiti z delom učiteljstva in žeti priznanje in pohvalo za delo, ki ni bilo njih delo, za trud, za katerega so se potili drugi. Sklicali so anketo strokovniakov in delali. — Učiteljstvo je čakalo rezultata. Tovarš Andrej Skuli, ki je bil k anketi povabljen, je došel domov kaj slabe volje. Uvidel je, da je podrobni učni načrt za kmetijsko nadaljevalne šole, sestavljen od svetnika Rohrmanna v bistvu prav isti, kot ga je sestavil on, le besedni red je malo drugačen. Njega, ki je delal in se trudil, da je zbral snov, so potisnili v stran.

Isto se je zgodilo z načrtom za gospodinjske tečaje, ki sva ga sestavili z gđ. Ivano Dolinarjevo iz Višnje gore. Ne mislite, da govori te besede moi užaleni ponos! Ne! V teh dejanjih vidim preziranje nas vseh, učiteljskega stanu v obče in to je kar me boli. Kdor se hoče prepričati o istinitosti mojih besed, pa naj primerja naše podrobne učne načrte, ki jih ima vsaka šola in ona g. svetnika Rohrmanna, ki sta izšla v prvih oktobrskih številkah našega stanovskega glasila »Učit. Tov.«

Naši podrobni učni načrti so sestavljeni pač v natožnem obsegu, prikriti duševnemu obzorju naših ponavljalk. Vendar pa ti gospodinjski tečaji za slovenski kmetiški ženski svet še niso dovolj. V vsakem večjem kraju naj bi bila gospodinjska šola v večjem obsegu, kjer bi se naša dekleta tudi praktično urila v vsem, kar jim nudi suha teorija. To pa je naloga naše vlade, ki naj bi stavila v ta namen letno gotovo svoto v svoj budget. Za ustanavljanje državnih gospodinjskih šol izdan denar bi donasal našemu narodu ogromne obresti. Nekoliko se hoče od pomoči temu in začelo je menda poverjeništvu za kmetištvu ustanavljati gospodinjske tečaje sedaj tu, sedaj tam. To pa nikakor ne zadostuje. Stalnih tečajev nam je treba, da bodo gospodinjsko naobražena vsa naša dekleta. Kdo pa bi vodil gospodinjske šole? Strokovno naobražene državne učiteljice. Ker na nam takih učiteljic do sedaj še manjka, naj bi se tako kot letos prirejale gospodinjske šole za tozadevno naobrazbo učiteljic. Rok 6 tednov pa se mi zdi vsakakor prekratek.

Še nekaj je, kar me boli, kadar čujem o gospodinjskih tečajih. O vsem se govori: o kravah in praščih, o kokoših in drugih živalih, o pospravljanju sob in negovanju cvetk, a o onih, negovanja najbolj potrebnih cvetkah, o otrokih in njih vzgoji pa nikjer. Čujete li, da se nahaja kje pri nas v Sloveniji vzgojenski tečaj za dekleta, ki se mislijo poročiti? Starši iz takozvanih dobrih hiš poskrbe, da se njih dekle izuči v šivanju in kuhanju, da ista ali sama kuha ali dela jedilne liste kuharici in se ti ne godi tako, kot oni mladi gospe, ki le kuharico vprašala, če ima za en močnik dovolj 7 jajc. O tem se misli, da bo treba kuhati, da bo treba šivati, skrbeti za to in ono v gospodinjstvu, a da bo treba vzgajati otroke, bodoče ljudi, ki naj imajo pamet in prošim tudi srce, o o tem ne govori

nihče, ne misli skoro nihče. O vzgojenslovju smo me učiteljice naobražene, a naobražena naj bo vsaka žena, predvsem pa vsaka mati. In ravno učiteljstvo ima največ prilike opazovati pomanjklivost domače vzgoje šolskih otrok. V mestih se bo temu morda kmalu odpomoglo, a kaj bo na kmetih? V mestu kot na kmetih so vzgojenslovni tečaji prepotrebni. Čitala sem v nekem časopisu, da obstoja v neki državi zakon, da mora vsaka nevesta absolvirati gospodinjski in vzgojenslovni tečaj. In kar je v prid drugim državljanom, bi hasnilo tudi nam. Potrebo vzgojenslovnih tečajev na podpira deistvo, da je po bojni vihrji padla tudi morala na zelo nizko stopnjo predvsem v mestih. Kaj naj pričakujemo od moralno pokvarjenih? — Krepostnih otrok? Žalibog, da se le prepogosto udeležuje rek: »Jabolko ne pade daleč od drevesa«. Malo pa je žensk ieklene volje, ki bi se dvignile, če so enkrat padle po lastni volji, z lastno energijo iz mlakuž prešestnosti in nepoštenosti k poštenemu in rednemu življenju. V teh hudih časih, ko izginja v breznačajnosti vse lepe lastnosti, ki so dičile včasih slovenski rod, bi tembolj potrebovali takih slučaje. Le od dobro vzgojenih, vzgojno naobraženih žen lahko pričakujemo dobrih otrok, vrlih državljanov, lepših dni našemu narodu in v to pomoz Bog!

Teze:

1. Dobrobit vsakega naroda je odvisen od njegovih žen-mater.
2. V dobi, ko se ženski svet vedno bolj emancipira, naj ne bo razlike v naobrazbi močevi in ženini in to ne le v mestih, ampak tudi na kmetih.
3. Naobrazbi naših kmečkih deklet je posvečati več pozornosti in umevanja njih težen.
4. Namen deklet, postati gospodinja in mati, naj urejuje njih vzgojo.
5. Ljudske šole naj se po možnosti povsod razširjajo v večjih krajih pa je ustanoviti stalne gospodinjske šole, ne samo tečaje, v katerih naj dobe dekleta kar najširšo naobrazbo ne le v gospodinjstvu, temveč tudi v vseh panogah kmetištva, da bodo tudi glede znanosti istovredne z možem. Posebanje gospodinjskih tečajev naj bi postalo obligatno vsaj za vsako nevesto.
6. Za vzdrževanje gospodinjskih šol prispevati vlada in stavi primerno vsoto vsako leto v svoj budget.
7. Gospodinjske šole naj vodijo učiteljice, ki so se tozadevno naobražile v posebnih tečajih. (Šest- ali celotiritedenski tečaj kot letos, nikakor ne morejo zadostovati potrebam.) Čas pa je že, da se glede gosp. tečajev vendar enkrat kaj konkretnega ukrene.
8. Drug smoter žene, postati mati — mino zahteva vzgojno naobrazbo. V ta namen naj se ustanavljajo po mestih posebni vzgojenslovni tečaj, katerih obisk naj bi bil obvezen za vsako nevesto, na kmetih pa naj bi se prirejale poljudna vzgojenslovna predavanja pri pouku v gospodinjskih šolah.
9. Le od vzgojno naobraženih žen je pričakovati dobro vzgojenih otrok, vrlih državljanov, lepših dni našemu narodu.
10. V imenu vsega učiteljstva pa protestiram kar naidločnejše, da se prezira in omalovažuje naše delo, kot se je to zgodilo ravno pri podrobnih učnih načrtih za kmet. nad. in gospodinjske tečaje.

Nosili Te bomo, dragi naš Armín, v srcu do zadnjega utripa. V zgodovini slovenskega učiteljstva Ti bo ohranjeno častno mesto.

R. GOBEC:

Mojemu bratu Rudolfu!

Že dolgo sem vedela, da Ti angel smrti šteje dneve življenja, a Ti sam nisi vedel in nisi hotel verjeti, niti takrat ne, ko so Ti bile štete zadnje minute. —

Čudno se mi je zdelo, ko sem preštetokrat čitala v časopisih: Ta in ta »je postal žrtev vojne...« in glei, tudi za Tebe so bile zapisane te besede. Tja so Te poslali, da so Te speli in pokvarili: slednjič si skoro podlegel trebušnemu legarju, ki je razsajal med vojači, a vsem na čudo si ušel smrti, ki Ti je bila že tako blizu, a začrtala Ti je dvomljive sledove. Tih in molčeč si bil vedno, od takrat si bil še resnejši in nisi hotel več z nami prepevati, ne se z nami smeati. V tihih skrbih smo domači včasih mislili na Tebe, ker smo vedeli, kako težko si pomagaš sam. A hotel si biti sam in odklanjal si vsako pomoč. Še le, ko Te je bolezen (španska hripa) drugič priklenila na osteli in si videl, ko-

liko žrtev je v okolici že pobrala, si se udal in volino sprejel postrežbo. A dopusta nisi hotel. Napol okrevan si šel v službo in od takrat si prihajal vedno trudnejši domov na počitnice. Težek Ti je bil korak, rameni sta se Ti sklonili, tiho duševno trpljenje se Ti je zrcalilo na obrazu. Bil si utrjen popotnik, mlad na letih, star na pezi življenja! — Pred letom sem prišla k Tebi, ko sem se peljala mimo Brežic. Našla sem Te prehlajenega, bolanega, in tak si hodil v šolo. Opravil si zadnje delo, vršil zadnje dolžnosti...

Ni Ti bila težka smrt! Sai si umrl v naročju matere, ki Ti je leto dni stregla z isto žnasko požrtvovalnostjo in tiho udanostjo ki jo zmore le v trpljenju utrjeno materino srce. V njenem objemu nisi zapazil, da se sklanja nad Teboi angel smrti nisi čutil njegov mrzli poljub na čelu in nisi videl, ko mu je kanila z meča ona žolčna kaplja, na kateri obide človeka smrtna zrna neha srce biti in oko ostesleni. Brez slutnje si umrl, zaspal... Zadnji dan Ti je bila že odeja pretežka, lajša bodi Ti zemljica!

Tvojim manom v mailen spomin zapisala Tvoja Te ljubeča

sestra Regina.

Mladina, zbiraj!

Ni več daleč čas, ko se zgodi tudi poslednje, ko postavijo mehinke sredi naše zemlje, da ločijo od nas naše odtrgane brate. Žalost bo tedaj zakraljevala ob sinji Adriji in bridkost bo legla na solčno Goriško.

Mladina, ti zlato naroda, ti naš up, vstopi na plan in pokaži podarmljenim bratom, da mehiniki ne ločijo tega, kar je po vekovečnih zakonih zvezano temveč da so le trenutna ovira, ki odleti, ko pride vstajenje Velega Jožeta.

A ne samo z besedo, z dejanjem pokaži to, da bo Tvoja beseda vžigala in prepričevala, da bo šel v srca zatiranih nov ogenj rodoljublja, nova sila za boj, da bodo tla pripravljena, kadar se približa ono veliko vstajenje. Zato ti naša mladina zbiraj sredstva, darove, knjige neumorno, zbiraj povsod in vedno pri starih in mladih, da bo nabrano vse, kar treba!

Mladina, ti uživaš svobodo, ker so se Tvoji predniki žrtvovali za Tebe. Bodi vredna dela očetov, bodi dostojen izvrševalec njihove volje in pripravi tla za vstajenje še vedno zatiranih bratov. Zato zbiraj nebrejano zbiraj, ker tam preko divja trpljenje.

Mladina, sveta Tvoja predprava je, da je Tvoje srce čisto in nepokvarjeno, ki utripa pri vsaki krivici in pri vsakem preganjanju. Ohrani si to predpravo, ki je najlepša, kar jih ima svet in spomni se bratov tam preko ki brez doma v trpljenju in preganjanju ohranjajo zvestobo nam in Tebi, ki trpe radi Jugoslavije. Toda misli, čuti in delaj kot Samaritan, ki pomaga in ne kot farizej, ki samo govori, a nič ne napravi. Zato zbiraj mladina, pomagaj svojim bratom, Bodi jim tolažnik in odrešenik v bedi!

Zbiraj mladina in z zbiranjem množi v svojem srcu ogenj ljubezni, da vstane v Tvojem srcu orkan volje, ki mahoma stare vse, kar je nasilnega in krivičnega.

Zbiraj mladina, da v poznih letih ne boš brez zadoščenja, ker nisi storila svoje dolžnosti. Zbiraj mladina, da te bo v možki dobi okrepila zavest storjene dolžnosti.

Gospodsvetski zvon te kliče iz katedrale sv. Justa odmevaio k Tebi prošnje, iz vsega Primorja Te prosi zvonovi. Ne presliši jih, temveč izvrši njih voljo in zbiraj enako neumorno, kakor pojo oni primorsko bol.

Zbiraj mladina za dan vseh živih tam preko, zbiraj za dan, ki mora napočiti pri ali slei!

I. J.:

Pozor!

Vojno ministrstvo je izdalo sledeči odlok:

»V smislu člena 11. zakona o ustroju vojske in odloka vojnega ministrstva z dne 13. februarja 1920 T. Dio br. 93.849 U. l. kos 41 državnim uslužbencem, poklicanim v kadrovsko vojaško službovanje za čas tega službovanja ne gredo nikakoli prejemki iz civilnih sredstev. Okrajni šolski svet se vsled tega vabi, da vsak tak vpoklic takoli iavi.«

Iz tega odloka je razvidno, da se ustavi civilna plača vsakemu učitelju, ako je poklican v vojaško službovanje in najsib dotičnik častnik, podčastnik ali prostak.

Le eno ni razvidno iz tega odloka. Ali velja isti za vse obvezne letnike ali samo za one, ki so vpoklicani v aktivno redovno službo?

Da se ustavi civilni prejemki učiteljem-častnikom, ki so samci, je to popolnoma umevno, drugače pa je pri onih, ki imajo družino in se jih pokliče v kadrovsko službovanje izven njihovega okrožja pu-kovske okrožne komande n. pr. kam v Macedonijo ali v Črno goro.

Še večja nesmisel pa je, ustavljati civilne prejemke onim učiteljem, ki niso častniki. Kako se bodo preživljale njih rodbe za časa njihove odsotnosti?

Glede tega odloka moramo biti takoli na iasnem, da ne bo pozneje v tem ali onem slučaju nepotrebnih presenečenj. Pozivamo poverjeništvu UJU, da stori takoli vse potrebne korake na pristojnem mestu, da se dotični odlok ukine ali vsaj revidira.

A. D.:

Dnevnik ali tednik.

Mnogo se je že pisalo o tem, da bi se odpravil tednik. Naši tovariši z Goriškega so za to, da se odpravi dnevnik, ker ga smatrajo kot nekaj nepotrebnega; niso ga bili vajeni na svojem prejšnjem službovanju. Kaj torej storiti? Kot se vidi, se tudi višji šolski svet ne more odločiti ne za

eno, ne za drugo in tako imamo še vedno oba. Da pa je nesmisel pisati oboje v sedanjem obsegu, pa čuti vsakdo izmed nas, ker sedanji tednik ni družega kot prejšnji dnevnik.

Na Goriškem so srčnejši, bi rekel »kranjski« tovariši, ker nimaio dnevnika. Prav! Toda na Goriškem morajo — vsaj pred in med vojno — bilo tako — mesečno vnaprejši poslati okrajnemu šolskemu svetu podrobni učni načrt za vse predmete za naslednji mesec kar da potovo več dela kot sniževanje dnevnika. Ako na natančneje premislino homo videli, da sta potrebna dnevnik in tednik, le da si mislim zadnjega drugačnega kot je sedaj. Dnevnik je potreben vsakemu vestnemu učitelju, pa najsibode začetnik ali starejši izkušeni šolnik. Težko bi bilo naiti mnogo takih učiteljev, ki bi bili za vsaki dan posebej tako pripravljani za pouk kot je zdaj vsak, ko mora biti pred začetkom pouka snisan dnevnik za dotični dan. Brez priprave na je pouk — milo rečeno — je polovičen. Slišalo se je mnenje, da bi ga pisali le mlajši učitelji, za starejše bi zadostoval le tednik. Mislim pa, da bi se starostna meja težko določila in tudi starejšim izbornu služji, vzame jim pa le malo časa, ker imajo že več izkušenj in snov že vnaprejši preračunieno. Tudi ni pouk mehanično delo, vsako leto se otroci razlikujejo po nadarjenosti, a razlika je tudi v pripravljenosti učencev. Dnevnik prejšnjega leta se ne more kar več let rabiti brez izpremembe, zato mora dnevnik ostati za vse.

Odstranimo torej sedanji tednik, ki je le prepis dnevnika. Toda za popolno odstranitev tednika nisem, ker ima tudi svoj pomen. V njem je priučena učna tvarina preglednejša nego v dnevniku je nekaj regulator hitrosti pouka. Ob koncu tedna vidiš, ali si priučil kaj novega in koliko. Ob menjavi razrednika vidi naslednik, ki dostikrat svojea prednika, ki bi mu dal pojasnila, niti ne pozna, prav kmalu, kaj se je poučevalo, kar je iz dnevnika težje razvidno. Tudi nadzornik lahko hitro pregleda, kaj naj učenci znaio. Temu ni odmerjeno pri nadzoruvanju toliko časa, da bi dobil pregled iz dnevnika, ako hoče nadzorovati pouk in ne uradne sniše. Toda sedanji tednik bi se dal tako skrajšati, da bi imel isti namen kot sedaj, bil pa še preglednejši in povzročal zelo malo pisave.

Ta regulator hitrosti pouka in pregled priučene učne tvarine naj bi izgledal sledeče: Za vse leto bi zadostovala ena nola papirja za vsaki razred, kar bi tudi ne bilo pri sedanji dragini tiskovin brez pomena. Na prvi strani naj bi bil le napis »Pregled priučene učne tvarine«. Notranji strani naj bi se očrtali v toliko pokončnih oddelkov koliko je predmetov. Prva rubrika bi bila »Učni jezik«, ki bi se razdelila v dva dela. V prvega naj bi se vpisavali obravnavani berilni sestavki, v drugega pa slovnična tvarina. Oddelk za sniše naj odpade, ker se lahko sklepa iz drugih predmetov, kaj se je spisovalo. Računstvo imei tudi dva oddelka, prvi za računstvo, drugi za geometrijo. Seveda naj bi bil tudi oddelk za srbohrvaščino, pa tudi za protialkoholni pouk. Ob koncu vsacega tedna naj se vpiše učno snov, ki se je v dotičnem tednu priučila in dokončala z najkrajšo oznako. Tako bi bilo vsaki teden vpisati le pri nekaterih predmetih, kar ne bi dalo mnogo dela, a bilo bi zelo pregledno.

Pa bode kdo pogrešal prostor za podpis veroučitelja kot je v sedanjem tedniku. Toda ta del je na res popolnoma brez pomena. V 50 % slučajih podpis veroučitelja kar za več tednov skupaj, dasi razrednik lahko pripravi redno vsako uro tednik v podpis Veroučitelja nadzoruje dekan in škof, toda kolikor mi je znano, še nikoli nista zahtevala tednika, da bi se prepričala če so tam vsi podpisi. Konečno na bi se veroučitelji — če že mora ostati pri podpisu — lahko podpisali v dnevnik.

Merodajni šolniki naj bi preudarili ta načrt ter skoro odpravili sedanji tednik!

A. M.:

„Otroški oder“ v Ribnici.

Dne 4. in 5. t. m. je priredil »Otroški oder« obeh ljudskih šol v Ribnici predstavo za šolsko mladino, dne 6. pa za odrasčene na lastnem odru v V. razredu deške šole.

Malčki so igrali »Pravlico pri jaslicah«, igrokaz, ki ga je spisal tovariš Iv. Malešič. Igra ima 4 slike, ki so v splošnem ugaiale. Pripravila je mnogo užitka otrokom, a odrasčenim pokazala, kako se znaio uživati otroci v vloge na odru, kako znaio podati sliko iz življenja, ki seza globoko v njih čustvovanje. Da — lep je božični večer v topli sobi premožne družine.

a žalosten v hiši trpina — v hiši, katere vzdrževatelci je žrtev svetovne vojne.

Hvala tovarišu za tople besede simpatije za neodrešeno domovino. Lepa prilika za vzbujanje zanimanja za odtrgano nam solnčno obal Adrije, in za našo Gorico in Istro.

Igre ne postavljam na kritično rešeto. Nočem preiskovati niene literarne vrednosti. Pred očmi so mi le smehljajoči se obrazi otročičev, njih žareče oči in pred tem pogledom izginje tudi kritiki izpostavljen nesameznik pomanikljivo mesto v igrici.

Otroci so bili zadovoljni, večji so igro še komentirali, pozorni so bili na njen razvoj — splošno na je ugajala ljubka scena s palčki v gozdu.

Upam, da je tudi gmotni uspeh lep in da dobe vojni nabolenci znatno vsoto. Kličoč odru: Kyšku, naprej k izpolnitvi v dosego cilja dušne izobrazbe mladine, zaključim.

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

III. seja ožjega sosveta UJU, poverj. Ljubljana dne 9. decembra 1920.

1. Poverj. Jelenc poroča o centralizaciji šol, uprave in o korakih, ki so se storili v tem oziru. Vloge, ki se z njimi izreka organizacija za popolno centralizacijo šol, uprave, so se poslane na pristojna ministrstva, na poslance, klube in UJU v Beograd.

2. Dopisi in predlogi raznih društev:

a) Več društev je poslalo predloge in resolucije, ki se z njimi izreka proti obveznosti konsumnih društev ozir. gospodarskih združenj. — Sklep: V Sloveniji je trgovina toliko razvita in teknovanje trgovcev že tako močno, da obstane samopomoč in uradniški konsumni društva nima zmisla, zato slov. učiteljsvo odločanja obveznosti teh združenj. Zajedno izražamo svoje začudenje, kako se je moglo ukrepati v tako dalekosežni stvari brez poprejšnjega zaslišanja prizadetih stanov in organizacij.

b) Več okraj. društev je poslalo proteste, ker se po izdani naredbi izplačujejo poročnim učiteljem samo 50% dnevnice, ako je moč v državni službi. Društva konstatirajo, da opravljajo poročene učitelje enako delo kot neporočene in bi bilo torej nepravilno zapostavljati jih v gmotnem oziru; na ta način je pa poročena učiteljica z 20 in več službenimi leti zapostavljena za učiteljico - začetnico. — Ožji sosvet sklene napraviti pri merodajnih oblastih potrebne korake, da se ta krivica popravi.

c) Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zahteva, da se plače učiteljem ženskih ročnih del izjednačijo za sistemizirana in nesistemizirana mesta. — Sklene se posredovati, da se ugotovi tej upravičeni zahtevi.

d) Več društev zahteva, da se skličejo v šolskem letu 1920/21 po vseh okrajih učit. konference. — Ožji sosvet se pridruži tej zahtevi in jo sporoči višjim šolskim oblastim.

e) Isto društvo želi, da deluje ljubljansko poverj. UJU na to, da se še letos priredijo za učiteljsvo visokošolski tečaj na ljubljanskem vseučilišču. — Sklene se ukreniti vse potrebno, da se ta misel uresniči.

f) Učiteljsko društvo za kočevski okraj je pripravljeno, da sprejme tovariše nemške narodnosti v okraj v organizacijo in sicer s posebnim odsekom. Razpravni jezik v tem odseku je lahko nemški, vloge, ki naj se vlagajo potom društvenega predsedstva na poverjenstvo, pa morajo biti slovenske. — Temu sklepu se pritrudi, samo da novi člani izpolnjujejo organizacijska pravila ter da na pokrajinskih in državnih skupščinah ter kongresih razpravljajo v državnem jeziku. Novo pristopivši člani naj se naznanijo v 6 izvodih kot druga društva poverjenstvu.

g) Isto društvo želi, da se učiteljem, ki so bili pokopani po 1. sept. 1919, od tega dne šteje pokojnina.

h) V isti zadevi je dospel tudi dopis tov. Iv. Riharšiča, nadučitelja v p., ki zajedno hoče, da se vsem vpokojencem odmerijo pokojnine na podlagi novih plač. — Ožji sosvet izjavlja, da je še ponovno zavzel isto stališče in je to izraženo tudi v osnutku šolskega zakona, ki ga je izdala organizacija.

i) Za mežiško dolino na Koroškem se snuje novo okrajno učiteljsko društvo. — Ta misel se toplo pozdravlja in se naj čimprej tudi izvede.

3. V razpravo pride proračun za l. 1921., ki se pa vsled pozne ure odloži na prihodnjo sejo.

IV. seja ožjega sosveta UJU, poverj. Ljubljana dne 19. decembra 1920.

Poverj. Jelenc čestita odborniku tov. V. Rusu kot novimenuvanemu okrajnemu šolskemu nadzorniku in poroča o došlih dopisih.

1. Kamniško učiteljsko društvo stavi izpreminj. predloge k načrtu pravil za okrajna društva. — Ta načrt vsebuje samo ogrožje, okrajna društva pa naj si na podlagi tega načrta prikrojijo društvena pravila po svojih krajevnih razmerah in potrebah. Pač pa naj se društva drže temeljnih določb načrta.

2. Celjsko učiteljsko društvo je poslalo izpreminjevalne predloge k načrtu šolskega zakona. — Ugotovi se, da je osnutek dogotovljen in

že razposlan, imajo ga v roki tudi še ministrstva, parlamentarni klubi in poslanci.

3. Konjiško učiteljsko društvo javi novi društveni odbor in razsodišče.

4. Isto društvo želi pojasniti glede odbitkov pri plačah. — Po zadobljenih informacijah se priobči v stanovskem glasilu.

5. Pedagoško društvo v Krškem je poslalo v zadevi kmetijskih in gospodinskih tečajev več predlogov, ki se izročijo pedagoško - didaktičnemu odseku.

6. Isto društvo se obrača s protestom proti nameščanju nekvalificiranega učiteljstva. — Ožji sosvet se temu protestu pridružuje in ga sporoči na viš. šol. svet.

7. Isto društvo se izreka proti strankarski politiki na društvenih zborovanjih. — Se vzame na znanje.

8. V razpravo pride proračun poverjenstva UJU za l. 1921. — Proračun se sprejme in ponatisne v »Učit. Tovarišu«.

9. V zadevi ustanovitve višje pedagoške šole v Ljubljani se sklene napraviti vlogo na poverjenstvo prosvete. Pri tej priliki se sklene ungrati združitev obstoječih učiteljskih knjižnic na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah v skupno okrajno učiteljsko knjižnico, kakor se je glasil sklep zadnje okrajne učit. konference v Ljubljani. Tako preurejena knjižnica, izpopolnjena z najnovejšimi pedagoškimi deli, bi dobro služila namenom višje pedagoške šole v Ljubljani.

10. Seja širšega sosveta (ožji sosvet pomnožen s predsedniki vseh okraj. učit. društev) se določi na velikonočne počitnice. Stroške za udeležitev k seji prevzame vsako okrajno društvo zase.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za okraj Sv. Lenart Slov. gor. je priredilo 5. januarja t. l. svoj občni zbor, katerega se je pri teh skrajno neugodnih ptihih udeležilo prav povolno število udov.

Tov. predsednik Franjo Kranjc pozdravi prisrčno vse ter izreče novoletno voščilo: sreča in sveti mir naj vse razveseljuje, v društvu bodimo vsi trdni steber kot ud UJU in s tem otvorijo zborovanje.

Ravnokar od vseh članov podpisana častna diploma se ista izroči tov. ravnatelju Radoslavu Kopicu v izbranih besedah zbog njegovih vsestranskih zaslug za učiteljsvo tega okraja in zastopništva v okr. šol. svetu, za kar se odličnjak najsrčnejše zahvali.

Došli dopisov se omenja lepa čestitka častnega člana Jos. E. Mavriča vp. nadučitelja v Mariboru došla po slavnosti naše 50letnice z lepim darilom 50 K, spominjajoč se svojih odličnih tovarišev, kar se je hvaležno sprejelo. Imenovan je bil 30 let društveni predsednik in si je stekel mnogo zaslug, da se je društvo ohranilo na tej višini neumornega delovanja v prid šoli in mladini. Bog ga živi! — Okrajno glavarstvo poziva društvo, da si preskrbi slovenska pravila, čemur se po njih dobri sestavi kmalu ugodi. — Potem prečita došla opravičevanja nekaterih nenavzočih, kar se potrdi. — Vsi novodošli ud. tov. Jož. Velnar z gosp. tov. brata Jakopa, se prisrčno pozdravijo in povabijo k društvenemu delovanju.

Na to se v toplih besedah spominja 24. decembra 1920 v Mariboru umrlega vzor-tovariša vp. nadučitelja Jur. Breganta bivšega izbornega društvenika, ki se ni nikdar vstrašil ne dela, ne slabih ptihih v zborovanju. Navzoči se vzdignejo raz sedežev: Slava mu!

Zapisnik avgustove slovesne seje prečita tajnica K. Schweiger, ki se nespremenjen odobri. — Zborovanje meseca decembra se ni moglo vršiti radi skrajno sneženega dneva, zato je današnje skupno. — Poročila raznih delegatov osebnih vtisov, se sprejmo pohvalno. — Šolski voditelj poroča o novi odredbi: v začetku jesenskega šolskega leta, da v nobenem šolskem okolju ni bilo ne najmanjšega odpora povodom popisovanja novincev.

O načrtu zakona o narodnem šolstvu je bil razgovor zanimiv, k temu so povzeli besedo tov. Perger, Kopic in predsednik; ta je še posebej poročal o srbskih šolah, mestnih in v gorovju in da naše šole bodo povečini lahko sledile vsem tem odredbam, ker so mnogoštevilnejše, večinoma tudi popolne. Le v sedajšnjih drag. časih bo oviralo napredek otrok pomanjkanje obleke. Glede šol. knjižnic se sklene, prositi v. š. s. potom poverjenstva, da se te oskrbe na vsaki šoli za šolarje in odrasle, za prve večino etičke, za slednje bolj kmetijske in zdravstvene vsebine. Take knjižnice naj vodi učit. odbor. — Pregled imenika društvenikov dokazuje, da so vsi od vseh 9 šol včlanjeni ud. 40 po številu za l. 1921. vpisani. Letnina se je določila na 350 K in sicer 250 K članarino, ostalih 100 K pa za potmino 60, res. sklad 10, učit. konvikt 10, Tvorinico učit. 10 in Jugoslov. matico 10, kakor se je že lani prispevalo. Članarino po 250 K so vsi navzoči takoj izročili blagajničarju, nenavzoči imajo to še ta mesec storiti, kar se tudi pričakuje. Ostali znesek se ima prihodnji mesec poslati blagajniku tov. Radosl. Kovarču pobrano po šol. voditeljih. Enakost velja vsem! — Letni račun so se pregledali po tov. Škerjancu, K. Schweiger in Vobiču, odobrili in zahvalno izrekli blagajniku za njih vzorno vodstvo. Prebitek znaša 512.28 K.

Razmotrivalo se je centralizacijo uradn. gosp. zadrug, ki bi pobijale draginjo, pri vpeljavi teh se mora vse prepričati, da se dobički ne bodo delali. — V. š. s. se naprosi dovoljenja potom

poverjenstva, da se vrši polletna klasifikacija, da vsak razred dobi sliko reg. Aleksandra in da se urede povsod plače u. ž. r. d. v. š. s. se prosí, da izposluje odredbo, v kateri se bo zaukazalo moliti za našega kralja P. I. in regenta Aleksandra na dan narodnih praznikov. — Poverjenica J. Čuček pobere letnino 32 K za slov. šol. matico. — Pevskemu zboru se izvoli novi voditelj Jož. Velnar, društveni odbor se naprosi za vodstvo dosejajni, le tajništvo prevzame tov. Josip Kristl, dosedanjemu se izreče lepa zahvala za dveletno delovanje. — Prihodnje zborovanje se vrši v St. Jurju v Slov. gor. mes. marca, F. Jakopec bo poročal o ruski učiteljski organizaciji, tov. Perger o zgodovini domače šole itd.

Iz Jugoslavije.

Okrajna učiteljska društva nai čimprej preosnuitejo svoja stara pravila na podlagi načrta, ki ga je izdala poverjenstvo UJU. — Izdelana pravila nai se predložijo okrajnemu glavarstvu. V koliko izvodih nai se to zgodi. Je najbolje ako povpraša vsako društvo pri svojem okrajnem glavarstvu, ker je mnenie lako razlčno. Isto glede kolekovanja. — Pri presnovi pravil nai se drže društva načrta kot temeljnega oprodia. sicer nai pa povsod vpoštevaio lokalne razmere, kar velja predvsem pri poslovniku.

— Načrt zakona o narodnih šolah. »Narodna Prosveta« piše: G. ministar Prosvete nameran je da podnese Narodni Skupštini predlog zakona o narodnim školama za celu kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca, kolim bi se ujednačilo današnje pokrajinsko školsko zakonodavstvo i dobilo jedan školski zakon za celu kraljevinu. Rai toga poslat je glavnom prosvetnom Savetu na mišljenje, ocenu i eventualne izmene i dopune projekt zakona o narodnim školama, koji je izradila jedna stručna komisija iz svih pokrajina još prošle godine.

— Privatne šole. Minister za prosveto je odredil, da se zapro vse privatne šole v onih kraih, kjer obstojao državne šole, ker imajo otroci naših državljanov tutega jezika dovoli preskrbljeno tudi v državnih šolah za materinščino.

— Javno vprašanje. V zadnji številki »Učit. Tovariša« razpisuje ptuiski okrajni šolski svet mesto strokovnega učitelja za II. skupino na ptuiski deški meščanski šoli. Zahteva se usposobljenost za slovenski in nemški učni jezik. Stavimo ljudno vprašanje na gospoda nadzornika Finka v Mariboru, na podlagi katerih naredb vpoeluje nemščino kot obvezen učni jezik na ptuisko meščansko šolo? Mari je bil po dveh letih naše svobode zato postavljen nadzornikom za mešč. šole na bivšem Štajerskem, da pripravila pot jeziku, katerega smo se jedva otresli od naših šolah in uradih? Pred letom je bilo razpisano ravnateljsko mesto na ptuiski meščanski šoli, a se ni zahtevalo kvalifikacije iz nemščine. Kam tedaj zopet idramo? Pričakujemo točnega odgovora!

— Čiščenje. Dosedanji urednik »Slovenskega Učitelja«, profesor Franc Fabinc je »odložil« uredništvo glasila Slomškove zveze. Odslej bo list urejeval poseben literarni odsek, kateremu bo načeloval Fortunat Lužar, bivši nadzornik za kranjski okraj. — Na višem šolskem svetu službuje kot konceptni uradnik znani Narte Velikonja prav mlad mož, o katerem se govori, da še ni položil vseh juridičnih izpitov, ki so za njegovo službovanje potrebni. Ne imeli bi prav nič proti temu mlademu možu, če bi vršil predpisano prakso v uradu višjega šolskega sveta, a smo odločno proti temu, da ta mož kot mlad praktikant soddločuje o usodi slov. učitelstva na sejah višjega šolskega sveta! Naše mnenie je, da spada na tako važna mesta po stroki in po letih dorasli možie. Tudi ta slučaj kliče po čiščenju!

— Dr. Majcen. Prejeli smo: Imenovanje profesoriev v višje činovne razrede se je izvršilo. Prizadeti so se pomaknili v naslednji višji razred s l. l. tekočega leta. — Pod avstrijsko vlado se je povišba normalno izrekla s tistim dnevom s katerim je profesor došel v užitek 2. oz. 4. petletnice. Ravnateljstva so tudi sedaj stavila predloge v tem smislu: toda, tozadevni referent v. v. š. s. dr. Majcen ne upošteva teh predlogov, tako, da je večina imenovanih prikrašana za eden, dva in več mesecev. Dr. Majcen je sin tistega profesorja Majcna, ki je s svojim brutalnim postopanjem izzval l. 1908 stavko dijakov na Mariborskem moškem učilišču, kar mu je prišlo predčasen pokoj. Ali hoče jurist dr. Majcen izzvati sličen incident v profesor-skih krogih? Proforsko društvo, zgani se!

— Pogreb v sanatoriju Lassnitzhöhe pri Gradcu umrlega tovariša, nadučitelja Armina Gradišnika, se je izvršil v torek 11. t. m. popoldne ob ogromni udeležbi

občinstva iz Celia in iz vseh krajev bivše slov. Štajerske. Sprevod se je vršil s celjskega kolodvora, kjer je zapelo celjsko pevsko društvo žalostinko, na okoliško pokopališče. Ob odprtem grobu je govoril nadzornik Černei, v imenu številno navzočih nekdanjih pokojnikovih učencev pa dr. Vane Radei, na kar je celjsko pevsko društvo zapelo nagrobnico. šolska mladina pa žalostinko.

— Glasbena Matica priredi 24. januarja 1921 v Unioni koncert. Na vzporedu so najnovejši proizvodi naših domačih glasbenih tvorcev. Zastopani so: Adamič, Juvanec, Laiovic, Pavčič, Prohazka, Ravnik in Škerjanc. Večino teh kompozicij je že izdala Glasbena Matica, kar je na rokodisov, jih izda v kratkem.

— Poročili se je dne 4. t. m. tovariš Ferdo Pokeržnik, nadučitelj v Škalah z gospodično Maro Lazarjevo, profesorjevo hčerko iz Gorice.

— Članarina in darila za učiteljski konvikt. Tiskarski škrt je v zadnjem izkazu zamešal imena in izpustil Ivana Šernia z Lesec na Gorenjskem, ki je daroval 30 K; skupna svota 121 kron je pa pravilna. — Ivan Šmajdek s Krtno 20 kron. — Ivan Bernot iz Ljubljane 52 K. — Učiteljski zbor iz Sevnice 90 K. — Kranjsko učiteljsvo preostanek za brzojavko 6 K. — Preostanek predvorskkih klobas 21 K. — Tisti, ki so pri predvorskkih klobasah silne požirali 33 K. — Vogrinc Anton 10 K, Vogrinc Josipina 10 K, Trošt Viktorija 10 K, Slumpf Ludovik 10 K, vsi od Sv. Antona v Slov. gor. — Kranje Fran 10 K, Schweiger Katarina 10 K, Petelin Zorica 10 K, vsi od Sv. Barbare. — Fr. Musar 10 K, A. Celnar 10 K, H. Povh 10 K, vsi iz Boštanj. — Konjiško učiteljsko društvo 205 K. — Okrajni šolski nadzornik Miroslav Pretnar 400 K ob slovesu od svojih dragih tovarišev in tovarišic na manjšinski šoli v Ljubljani. — Karel Trost 10 K, Mira Posch 10 K, Gusta Sever - Anko 10 K, Iva Blizjak 10 K, Vera Sever 10 K, Anka Breznik 10 K, vsi iz St. Jerneja na Dolenjskem. — Ivan Dimnik iz Ljubljane 13 K. — Današnja zbirka 1000 kron: uspeh darovanja do današnjega dne 10.707.90 K. Bog daj srečno novo leto!

Neodrešena domovina.

— Slovenska štirirazredna meščanska šola v Postoini. Dne 1. decembra l. l. se je otvoril na slov. trirazredni meščanski šoli v Postoini četrti razred s trgovskim značalem. Šola je torej izpolnjena tako, kakor so želeli ne ustanovitelji pred 15 leti, ko se je šola ustanavljala. Postoinski okraj ima torej učni zavod, ki najbolje odgovarja potrebam sedanjega časa in našega ljudstva.

— Štrajk meščanskih učiteljev. Ker ni hotel tržaški magistrat ugoditi zahtevam meščanskih učiteljev, so proglasili ti 11. decembra pret. leta stavko. Magistrat je sicer ponudil letni povišek 1600 L za vsakega učitelja, a ti so vztrajali pri zahtevi, da pridejo iz tabele D v tabelo C, to je v isto skupino z uradniki z visokošolsko izobrazbo. češ, da ima meščanski izpit isto vrednost kot izpit na univerzi. Med meščanskimi učitelji in šol. oblastjo je prišlo vendarle do sporazuma s tem, da se je izvolila komisija, ki preštudira in določi vrednost meščanskih izpitov. Od ugodne ali neugodne izjave te komisije bo potem odvisno, v katero tabelo bodo spadali ti.

— Stavka srednješolskih učiteljev končana. Vlada je sporočila osrednjemu odboru Zveze srednješolskih učiteljev predloge, ki zboljšujejo gmotno in pravno stališče srednješolskih učiteljev. Osrednji akcijski odbor je proučeval te vladne ponudbe in je izjavil, da sicer ne odgovarjajo popolnoma vsem zahtevam, ki so jih stavili profesorji vladi v rešitev in se sklenili, da se vladne ponudbe sprejmejo le začasno v unaniju, da se končna ureitev gmotnega vprašanja profesoriev reši vsestransko meseca aprila v državni zbornici. Pouk na srednjih šolah Juliske Benečije se je zopet pričel 3. t. m.

— Tudi okrajni šolski nadzorniki se organizirajo. Imeli so do sedaj nar sestankov, kjer so postavili temelji svojemu društvu, ki bo skrbelo za materialne in moralne koristi svojih članov. Razmere okrajnih šolskih nadzornikov baie niso prerožnate. Prvim sestankom, kjer so bili zbrani skoro vsi okrajni nadzorniki Juliske Benečije brez ozira na narodnost je predsedoval šol. nadzornik Craizer.

— »Novi rod«. Zanimanje za ta prvi mladinski list v neodrešeni domovini je izredno veliko. Nekatere šole so se priklasile s tolikimi naročniki kot bi jih ne pričakovali naivnejši optimisti. Rok za pri-glaševanje je podalšan do 16. t. m. — Tako poroča l. šte. letošnjega »Učit. lista« iz Trsta. Veseli nas ta novica, kajti čezar mladina, tega tudi bodočnost!

— Veselo znamenje. Sledeč zgledu slovenskega učitelstva v zasedenem ozemlju prično tudi hrvatski tovariši izda-

Spisal MIHAEL PRESL, prof. na državni obrtni šoli v Ljubljani, broš. K 14.—